
***Насоки за развитие на
отбранителната политика
на Република България***

Тодор Тагарев, Ася Давидова, Антон Лазаров

януари 2014 г.

Тодор Тагарев, Ася Давидова, Антон Лазаров, Насоки за развитие на отбранителната политика на Република България

Резюме: Министърът и заместник-министрите на отбраната в Служебното правителство, 13 март – 28 май 2103 г., очертават основните необходими действия в областта на отбраната в кратко- и средно-срочен хоризонт. Документът е предоставен на вниманието на Служебния кабинет на Република България и екипът на министър Ангел Найденов, и е публикуван на сайта на Министерството на отбраната на 28 май 2013 г.

Ключови думи: Отбранителна политика, НАТО, Обща политика за сигурност и отбрана, отбранителни способности, ресурсна рамка

Todor Tagarev, Assya Davidova, Anton Lazarov, Guidance on Developing Bulgaria's Defence Policy (in Bulgarian)

Abstract: The Minister and deputy ministers of defence in Bulgaria's caretaker Government, 13 March – 28 May 2013 outline the key required short- and mid-term activities in the area of defence. This document was presented at the attention of the Cabinet and the succeeding team of minister Angel Naydenov, and was published on the MOD website on May 28, 2013.

Keywords: Defence policy, NATO, Common Security and Defence Policy, defence capabilities, resource framework

Текстът е лицензиран под [Creative Commons Признание-Некомерсиално-Без производни 2.5 България License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/bg/)

Редактори: доц. Тодор Тагарев, доц. Велизар Шаламанов,
доц. Венелин Георгиев, посл. Валери Рачев

1. Приемането на Република България в НАТО и ЕС доведе до мащабни промени в националната отбранителна политика. Участието в регионални и многостранни инициативи и коалиции бе част от тази промяна. Това наложи прилагането на комплексен, итеративен подход за определяне и осигуряване на външнополитическите приоритети и задачи на държавата в рамките на колективните системи за сигурност и отбрана.

2. Засилената динамика, постигнатите резултати, както и съпътстващите проблеми от досегашното ни членство в НАТО и ЕС, са повод за търсене на пътища и подходи за по-нататъшно адаптиране на националната отбранителна политика през следващия десетгодишен период. Важна задача в този процес е определянето на адекватни механизми, насоки и ресурси за реализиране на ориентирана към бъдещето национална отбранителна политика.

3. Провеждането на отбранителната политика се реализира в контекста на членството на страната в НАТО и ЕС и цели по-нататъшно развитие на съвременни, високотехнологични способности с възможности за развързване, чрез осъществяване на трансформация и модернизация в условията на прозрачност, устойчивост на взетите решения и обществено съгласие.

4. Реализирането на такава отбранителна политика изисква силна политическа и обществена подкрепа. Целта на настоящия документ е да очертае основни насоки за гарантиране изпълнението на националните ангажименти в рамките на НАТО, Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС (ОПСО) и регионалното сътрудничество в областта на отбраната.

ОБЩЕСТВЕНО СЪГЛАСИЕ ЗА РАЗВИТИЕ И ОСИГУРЯВАНЕ НА СЕКТОРА ПО ОТБРАНА

5. Възстановяване и поддържане на политическата подкрепа за определящите параметри на дългосрочното развитие и ресурсното осигуряване на националната отбранителна политика. Обвързване на очакванията за икономически растеж с нарастване на бюджета за отбрана, като през 2014 г. същият да достигне не по-малко от 1,5 % от брутният вътрешен продукт (БВП) по Закона за държавния бюджет, а в следващите 3 до 5 години да достигне 2 % от БВП в изпълнение на приетите в НАТО показатели за оценка на приноса на съюзниците към Алианса. В съответствие със същите тези показатели, делът на капиталовите разходи от бюджета на министерството на отбраната да достигне 20 % в средносрочен план.

6. Стартиране на процедура (аналогична на практиката до 2010 г.) за целево допълнително финансиране извън бюджетната рамка на министерството на отбраната на участието на Република България в международни мисии, операции и задачи в областта на сигурността и отбраната извън територията на страната, чрез ежегодно заделяне на средства в централния бюджет за нуждите на МО.

7. Изпълнението на крупни инвестиционни проекти за нуждите на отбраната и сигурността, чието реализиране изисква решение на Министерския съвет или на Народното събрание, да се осъществява чрез допълнително целево финансиране от централния бюджет.

8. Задълбочаване на междуведомственото взаимодействие по реализиране на целите на отбранителната политика и използването на възможностите за сътрудничество в

НАТО и ЕС. Засилване на ролята и интензифициране на работата на Междуведомствения съвет по участието на Република България в НАТО и ОПСО (МСУНО).

9. Привличане на научни, бизнес и граждански организации в обсъжданията по развитието и осигуряването на отбранителната политика на страната. Разширяване на използването на националния потенциал в работата на органите и структурите на НАТО и ЕС при генериране и прилагане на решенията в областта на сигурността и отбраната.

РАЗВИТИЕ НА ОТБРАНИТЕЛНИТЕ СПОСОБНОСТИ

10. Провеждане на стратегически преглед на сигурността и отбраната на Република България, разработване на дългосрочен план за развитието на способностите на Въоръжените сили и нова програма за инвестиции и модернизация на основните отбранителни способности, които да осигурят постигане и поддържане на Целите за способности, които Република България приема и изпълнява в рамките на НАТО

11. Разработване на планове от министерствата и ведомствата, при ясно дефиниране на отговорностите и приноса към националната и колективната сигурност и отбрана. Съгласувано и съвместно придобиване и развитие на способности в сектора за сигурност и отбрана, в т.ч. способности за кибер сигурност и отбрана, комуникационни системи и способности за разузнаване и наблюдение.

12. Реализиране на поетапна, дългосрочна програма за модернизация и технологично обновяване на Въоръжените сили, включително предприемане на спешни действия по отношение на:

- Разрешаване на проблемите, свързани с цифровизацията и функционирането на системата за наблюдение на въздушното пространство, командване и управление на авиацията;
- Финализиране на решението за придобиване на нов тип основен боен самолет за българските ВВС.

13. В изпълнение на съюзнически ангажименти и реализиране на Пакета Цели за способности 2013 на Република България, приоритетни са следните направления за развитие на способностите на Въоръжените сили:

- Постигане на високо ниво на оперативна съвместимост с нашите съюзници;
- По-нататъшно развитие на способностите на силите за специални операции;
- Развитие на комуникационни и информационни системи на силите за развъртане и за участие в операции и мисии зад граница;
- Повишаване на мобилността на военните формированията от Сухопътните войски;
- Развитие на способностите на Военноморските сили за борба с морски мини;
- Развитие на системите за самозащита на летателните апарати;
- Развитие на способностите на системите за наблюдение и разузнаване;
- Развитие на способностите за ядрена, химическа, биологическа защита.

14. Гарантирано ресурсно осигуряване на изпълнението на приетите от Република България Цели за способностите на НАТО и Приоритетни цели на ЕС. Създаване на нормативна и организационна основа за ефективно участие в многонационални проекти и съвместно придобиване и поддържане на отбранителни способности, включително чрез използване на възможностите на агенциите на НАТО и на ЕС.

15. Усъвършенстване на механизма за междуведомствено сътрудничество по изграждане на национални отбранителни способности и участието ни в съюзни и многонационални високотехнологични инициативи и проекти.

16. Провеждане на междуведомствен и обществен дебат по целесъобразността и възможностите за специализирано развитие на национални способности във високотехнологични области като военна медицина, кибер отбрана, безпилотни летателни системи и др.

РОЛЯ И ПРИНОС КЪМ НАТО, ЕС И РЕГИОНАЛНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО

17. Осигуряване адекватно на нивото на политическата амбиция и разполагаемите ресурси и отбранителни способности участие на Въоръжените сили в операции и мисии на НАТО и ЕС. Провеждане на анализ на изискванията, отговорностите и възможностите за поемане ролята на водеща нация на бойна група на ЕС.

18. Оказване на всестранны подкрепа и осигуряване на значим национален принос към инициативата на НАТО за свързаност на силите, чрез:

- Превръщане на страната ни в регионален център за многонационални военни учения и тренировъчни дейности и разширено използване на възможностите на националните полигони и съвместните съоръжения;
- Изграждане и поддържане на стратегическа инфраструктура за нуждите на българските въоръжени сили и в интерес на съюзни и коалиционни операции;
- Засилено участие в учения на НАТО и ЕС, многонационални и двустранни учения с цел поддържане на високо ниво на бойната подготовка;
- Разширяване на планирането и използването на многонационални форми на подготовка на Въоръжените сили с приоритетно участие на Силите за отговор, Силите за специални операции на НАТО, Бойните групи на ЕС;
- Задълбочаване на двустранното сътрудничество и сътрудничеството с щабовете на корпусите за бързо развърщане на НАТО;
- Активно развитие и реализиране на регионалната политика в областта на отбраната и сигурността в Югоизточна Европа и Черноморския регион, чрез:
  - Преглед на инициативите и формите на регионалното сътрудничество;
  - Разработване и предлагане на иновативни подходи и решения за реализиране на двустранни и многонационални инициативи, програми и проекти (включително в рамките на инициативите на НАТО и ЕС);
  - По-нататъшно задълбочаване и развитие на военното сътрудничество в области като охрана на въздушното пространство, логистика, военноморско

сътрудничество, отбранителна индустрия и технологии, и военно образование и научни изследвания;

- Преразглеждане на перспективите пред инициативата за Многонационални мирни сили в Югоизточна Европа.

19. Усилване и подобряване на качеството на националното ни участие и представителство в органите и щабове на НАТО и ЕС и в регионалните структури за сътрудничество, чрез:

- Провеждане на преглед на заеманите международни и национални позиции;
- Определяне на длъжностите от висок национален интерес, включително и заемане на позиции на принципа на доброволен национален принос в секретариатите на НАТО и ЕС и на позиции за национални експерти към агенциите на двете организации, и разработване на дългосрочна политика за тяхното заявяване, задържане и попълване;
- Усъвършенстване на подбора и подготовката на националните представители и въвеждане и прилагане на гъвкави механизми за тяхната ротация;
- Своевременна подготовка и изграждане на институционален и кадрови капацитет за ефективно поемане и изпълнение на предстоящото ротационно председателство на ЕС през първата половина на 2018 г.

20. Акредитация от НАТО, утвърждаване и бързо развитие на способностите на Центъра за управление на кризи и оказване на помощ при бедствия и аварии. Установяване на национален механизъм за сътрудничество с ведомствени структури и образователни и научни звена, които притежават способности и капацитет в областта на управлението на кризи. Установяване на взаимодействие с други международни организации.

АНГАЖИРАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА НАУЧНА, ТЕХНОЛОГИЧНА И ИНДУСТРИАЛНА БАЗА

21. Анализ на състоянието и перспективите за развитие на националните научни, технологични и индустриални способности в сектора сигурност и отбрана. Провеждане на изследване на националната отбранителна технологична и индустриална база и изработване на каталог на нейните способности. Провеждане на изследване на научните и изследователските институти и звена, работещи в областта на отбраната и сигурността, и създаване на съответен каталог по технологични и научни области. Определяне на приоритетни области, в които страната ни да участва в контекста на инициативите на НАТО и ЕС – Интелигентна отбрана и Обединяване и споделяне на способности.

22. Активно разработване на нови и развитие на съществуващи механизми и форми за институционална подкрепа на българския бизнес и наука в сектора сигурност и отбрана, чрез:

- Създаване и изпълнение на програма за популяризиране на каталозите;
- Подкрепа на националното участие в международни проекти и пазари, включително чрез своевременно информиране по възможностите за сътрудничество в рамките на НАТО и ЕС;
- Изследване на възможностите за използване на структурните фондове на ЕС за развитие на технологии с двойна употреба;

- Засилено използване на технологиите за целите на инициативата на НАТО за свързаност на силите.

23. Целенасочено използване на публично-частно партньорство и други форми на сътрудничество на институциите и бизнеса и/или научния сектор за развитие на национални отбранителни способности в бързоразвиващи се и високотехнологични области.

24. Разработване на нов подход и политика за реализиране на проектите за развитие на отбранителните способности, ориентирани към осигуряване на висока степен на сигурност на доставките и гарантирано наличие на национални възможности за логистична поддръжка и модернизация на придобиваните системи, въоръжение и техника през целия им жизнен цикъл. Този подход включва и прилагането на многонационални подходи и решения за придобиване на отбранителни продукти, осигуряващи участието на български контрагенти в съответните вериги на доставчици.

ПУБЛИЧНА КОМУНИКАЦИЯ

25. Твърдо прилагане на политиката за прозрачност на планиране и разходване на публичните ресурси за отбрана. Откритост при формиране на отбранителната политика. Честно и всеобхватно представяне пред българската общественост на нейните постижения проблеми.

26. Координирано разработване и изпълнение на информационна програма за представяне на целите и приложението на националната политика за сигурност и отбрана, в контекста на членството на Република България в НАТО и ЕС и развитието на регионалното сътрудничество.

27. Широко използване на съвременни форми и методи за стратегически комуникации и гражданско-военно сътрудничество за повишаване и задържане на общественото доверие към Въоръжените сили и издигане на престижа на военните професии.